

O SLOVENSKEM ČASNIKARSKEM JEZIKU*

I.

V slovenski javnosti se pogosto srečujemo z mnenjem, da je naš časnikarski jezik slab in da časnikarski jezik sploh nikjer ni dosti prida. Vzroka za takšne posplošene trditve sta verjetno dva:

— nerazumevanje dejstva, da gre za posebno zvrst knjižnega jezika, zvrst, ki zaradi svoje družbene vloge in okoliščin, v katerih nastajajo njena besedila, ne more in ne sme zmeraj po isti poti kot umetnostni, znanstveni ali uradovalni jezik;

— nemajhno število časnikarskih sestavkov, ki so jezikovno res tako slabi, da ne morejo dobro izpolnjevati niti svojih utilitarnih nalog.

Ne bomo se spuščali v jezikovno ocenjevanje posameznih člankov, časnikov ali časnikarjev, temveč želimo prikazati nekatere splošne lastnosti časnikarskega jezika ter notranja razmerja in okoliščine, ki spremljajo nastajanje časnikarskih besedil. (Gradivo je večinoma vzeto iz Dela, poskusni izpisi iz drugih listov in radijskih poročil pa so pokazali, da gre pri njih za podobne pojave, le da je njihova pogostnost deloma drugačna.)

Če hočemo časnikarski jezik obravnavati kot samostojno zvrst, moramo določiti njegove posebnosti.

1. Splošne naloge časnikarskega sporočanja izhajajo iz vloge, ki jo časnikarstvo ima ali želi imeti v družbenem sporazumevanju in dogajanju; te naloge pa so: p o r o č a n j e (posredovanje podatkov o novih ljudeh, predmetih in dogajanjih), v z g a j a n j e i n i z o b r a ž e v a n j e (agitacija, razlaganje in vrednotenje podatkov) ter z a b a v a n j e (prirejanje in opremljanje podatkov z zanimivimi dodatki in vabljivimi naslovi). Poglavitna naloga je poročanje, druge jo dopolnjujejo in podpirajo (npr. zabavanje — privabljanje bralcev). Časnikarska besedila so se glede na te naloge specializirala: delijo se na več slovstvenih zvrsti, te pa se ločijo tudi po jezikovno-slogovno plati (novice, uvodniki, obrobnički, reportaže, kronike, intervjuji ipd.). Redke so zvrsti, ki bi same po sebi ustrezale večini naštetih nalog, pač pa skuša celostno učinkovati časopis kot vsota oziroma zmnožek različnih prispevkov in razmerij med njimi. Pri tem se dogaja, da so nekatera besedila daleč od poglavitne naloge — poročanja o novem, zato so tudi po svojih lastnostih drugačna, lahko pa sploh spadajo v drugo zvrst in najbrž niso bila napisana nalašč za časnik (npr. romani v nadaljevanjih). Pojma »časnikarski jezik« torej ne smemo brez omejitev istiti s pojmom »jezik v časnikih«. Pri razčlenjevanju časnikarskih besedil naletimo še na lastnosti ali vsaj sledove, ki so jih povzročili naslednji notranji (jezikovni) in zunanji (organizacijski, tehnični in drugi) dejavniki:

* Skrajšano predavanje na strokovnem seminarju v Celju 25. sept. 1971.

A) trenutna splošna podoba posameznega knjižnega jezika (današnji časnikarski jezik se močno loči npr. od tistega iz Bleiweisovih časov);

B) snov (besedišče poročila z ljubljanskega trga je precej drugačno od besedja poročila o dubrovniških poletnih prireditvah);

C) izbira slovstvene zvrsti (v reportaži se piše drugače kot v uvodniku);

Č) znanje, temperament in druge osebne lastnosti poročevalcev;

D) uredniška politika (urednik lahko besedila usmerja, jih neposredno spreminja in krajša; lahko načelno podcenjuje pomen dobrega jezika);

E) časovne in krajevne okoliščine (časnikarji pogosto zaidejo v časovno stisko in delajo napake; krajevne okoliščine se v njihovem jeziku lahko pokažejo kot dialektizmi in lokalizmi);

F) dolžina sporočila (če časnikar o isti zadevi napiše dva prispevka, bo v krajšem najbrž uporabljal splošnejše izraze);

G) izgovorjenost oziroma napisanost sporočil (tisk — radio — televizija; tu ne gre samo za različna »agregatna stanja« istih besedil, temveč tudi za prilagoditve, ki jih je treba opraviti, da npr. izgovorjeno sporočilo kljub svoji neponovljivosti doseže namen; treba je paziti na dolžino stavkov, izgovorljivost, kakofonije ipd.);

H) tehnični pripomočki (telefon, teleprinter, tiskarski stroji idr. lahko zaradi svojih posebnosti ali pomanjkljivosti povzročijo nejasnosti in napake ali pa nas silijo, da po svoje prilagajamo nekatera jezikovna znamenja, npr. ü — ue, ē — en).

2. Zaradi vseh teh dejavnikov ne smemo biti presenečeni, če nam razčlemba besedil pokaže izredno notranjo neenotnost časnikarskega jezika; kljub temu pa odkrijemo nekaj skupnih potez, ki se jim časnikarska besedila bolj ali manj približujejo.

A) Na snovni ravnini: vseobsežnost in raznovrstnost — Zaradi poročanja o vseh toriščih javnega pa tudi zasebnega življenja lahko v časnikarskem jeziku kot celoti zberemo obsežno in tematsko razčlenjeno besedišče, čeprav so posamezni prispevki lahko besedno bolj revni.

B) Na modalni ravnini: prevladovanje faktografske objektivnosti oziroma nevtralnosti (vsaj navidezne) — Posamezna besedila odstopajo tudi od tega, v ospredju pa je vendarle posredovanje imenskih in številčnih podatkov. Število stavkov, ki ne stojijo v povednem naklonu, je veliko manjše kot npr. v umetnostnem jeziku. Pogostni so omejevalni in omiljevalni izrazi, npr.: *verjetno, kot poročajo agencije* ipd. Če je poročevalčevo razmerje do dogodkov ali ljudi vendarle jasno izraženo, je dostikrat še posebej povedano, da gre za njegovo osebno mnenje ali za mnenje uredništva, ali pa se za takšno pisanje uporabljalo celo posebne slovstvene zvrsti (npr. uvodnik, kozerija idr.).

C) Na slovnični ravnini: pogostno odstopanje od knjižne norme — V časnikarskem jeziku se sicer načelno uporabljajo iste prvine slovnične sestave kakor v knjižnem jeziku kot celoti, vendar pogosto ugotavljamo odstopanje od norme, in sicer od pravopisa do ureditve zloženega stavka. Pri tem opazimo velike razločke med posameznimi pisci, včasih celo med posameznimi prispevki istega pisca. Nekatera odstopanja so tako očitna, da jih je težko pripisati neznanju, najbrž gre večkrat za površnost ali spodrsrljaje zaradi časovne stiske.

Č) Na slogovni ravnini:

a) nagnjenje k izbiranju splošno razumljivih in slogovno nevtralnih izrazov — »Ker imajo publicisti pred sabo zelo široko in raznovrstno občinstvo, skušajo vsem po vrsti ustreči, zato tudi je publicistični jezik tako raznovrsten. Zmeraj pa je zanj značilna nekaka posredovalna vloga: tudi visoko strokovne (politične ali tehnične ali znanstvene, kulturne) zadeve skuša vendarle podajati na preprostejši način.« (J. Toporišič: SKJ 3, str. 97). Vendar pa v njem pogosto najdemo tudi manj razumljive besede, oblike in zveze iz strokovnih ali kako drugače slogovno zaznamovanih plasti (npr.: *pulzna tehnika*, *lesovina*, *splavnica*; *človeček*, *podjetnež*, *povampirjen*, *malce*; *zategadelj*, *tolikanj*, *poprečno*; *super*, *mini*, *kompjuter*, *vprašljiv*, *boutique trgovina*).

b) nemetaforičnost (enopomenskost izrazov) — V časnikarskem jeziku razmeroma poredkoma naletimo na izraze v prenesenem ali zamenjanem pomenu in še za tiste, ki jih najdemo, pogosto ugotavljamo, da so v časnikarski jezik prineseni iz drugih zvrsti. Nekaj več izvirnih je najti v naslovih, torej v tisti skupini besedil, katerih naloga je privabljanje bralcev. Redke izvirne metafore navadno postanejo modne in hitro preidejo med klišeje, npr. *cene so poskočile*, *vélíka četverica*, *braniti barve svojega kluba*, *klešče nelikvidnosti*, *vroče meje med državama*. Nekateri izmed njih so se prek agencijskih poročil razširile po vsem svetu: *sestanek na vrhu*, *drseči tečaj*, *prijateljsko ozračje* itd.

c) fraze — Pogostne so zlasti v poročilih o političnem dogajanju; skupaj z množico tujk in abstraktnih pojmov se z raznih sestankov, zasedanj in posvetovanj prenesejo v časniške stolpce, včasih s citati, včasih s prevodi in povzetki. Nekaj zgledov: *V naših gospodarskih gibanjih je močno prisotna čedalje večja stopnja inflacije*. — *Postati moramo sposobni, da bomo prebrodili težave predvsem z lastnim trudom in rezultati*. — *Ugotovil je, da smo na področju nacionalnih odnosov napravili korak naprej*.

č) dolge povedi — Sicer omejena statistična obravnava in primerjanje gradiva sta pokazala, da so povedi v slovenskih časniških besedilih približno za eno tretjino daljše od tistih iz umetnostnih besedil (prve imajo povprečno po 26, druge pa po 16 besed; pri sestavkih, pripravljenih za govorno — radijsko posredovanje, je ta razlika nekoliko manjša). Kljub dolžini povedi pa je število temeljnih stavčnih vzorcev, ki so v njih uporabljeni, razmeroma majhno. Redkokdaj naletimo na sledove estetskega ali kakega drugega zavednega oblikovalnega hotenja, stavčni vzorec je največkrat samo ogrodje za obešanje podatkov, tako da pride celo do preobremenjenosti, snovne prenasíčenosti povedi, npr.: *Ameriške vesoljske odprave bodo v načrtu Apollo do leta 1975 spletle na Luni pravo mrežo znanstvenih instrumentov*, *James Lovell in Fred Haise pa bosta*

pravzaprav sestavila trikotnik z Morjem tišine, ki je 1200 kilometrov severovzhodno od njune točke pristanka v gorski verigi Fra Mauro, in Oceanom viharjev, kjer sta 160 kilometrov severovzhodno pristala Neil Armstrong in Edwin Aldrin v zgodovinskem prvem poletu s človeško posadko na naš naravni satelit.

Precej posebnosti, po katerih se časnikarski jezik loči od drugih zvrsti, bi nam pokazale širše zasnovane statistične razčlembе. V časnikih npr. najdemo razmera več dovršnih glagolov kot v uradovanih ali strokovnih besedilih, časnikarji večinoma pišejo v tretji osebi (če pa že v prvi, potem predvsem v prvi množini), njihove povedi se redkeje začenjajo z veznikom kot povedi v leposlovni prozi. Te in še druge posebnosti bi bilo mogoče podpreti s številkami, številkam pa si ustrezno razložiti.

II.

Časniki so povsod po svetu v rokah družbenih organizacij ali skupin, le-tem pa pogosto ne gre samo za velikodušno razkrivanje podatkov, »resnice«, temveč se bojujejo za svoje idejne, razredno-politične, gospodarsko-komercialne in druge prednosti. Pri tem uporabljajo tudi časnikarstvo — govorimo o tako imenovani uredniški politiki in njenih skrajnostih, propagandni vojni, senzacionalizmu ipd. Marsikateriga pojava v časnikarskem jeziku ne bi mogli razložiti, če ne bi poznali vpliva takšnih zunajjezikovnih dejavnikov. Na kratko preglejmo, kakšne jezikovne izide je uredniška politika — seveda v okviru svojega zgodovinskega trenutka — dala v nekaterih obdobjih slovenske družbe.

Te Novize se sato novize imenujejo, ker po zeli gorenjski strani nad Krajnam tako govore, inu sploh med seboj pravio, kađer kdo pride od dalniga kraja: kaj-sene novize pernešefh? Kaj se v' novizah bere? Drugi slovenzi inu Mošhkovitarji zeitenge imenujejo novine; al novina per naj pomeni novo nivo; satorej se rajšhi dershimo imena kateriga nam gorenzi v' roke dado. Vem, da na krašu inu v' Gorizi pravio nevestam novize; al to je is lašhkiga pojneto. Ako bi vunder kdo eno bolšhi besedo vedel, kako bi se novize drugazhi prav po krajnjsko rekle, je profšen, da bi povedal inu dober svet dal; dokler ni kaj bolšhiga, ostanemo per štarim gorenjskim imeni.

Franzofsko: Visharji se pertoshio, de gotoviga zvenka ni; pravio, da vendajanje je obilno, al denār ima kratek rep. Sraven so nekatere pišma vendali, katere pokashejo, kako so kralavi mišlili kralu na noge pomagat.

Lubljan, 6. Kosaperška: Nobeden She ni obnemagal v' Pontablim, per sveteh Lufhariah, v' Belzu inu od Gorize proti Duinu notri do morja. Kateri ozhe pošhten mir dobiti, more tudi sojo mozh pokasat, da je v' štani sebi s' oroshjam pokoj narediti, ako ga drugi s' lepo nezhejo dati. (Lubljanške Novize, 7. Kosaperška 1797)

Ti odlomki iz časnikarskih spisov Valentina Vodnika tako po pomenski kot po oblikovni plati razkrivajo takratne razmere in Vodnikovo zavedno prizadevanje za vesplošno razumljivost in poučnost pisanja. Vodnik v skladu s svojimi razsvetlenskimi nazori in hotenji po domače razlaga in utemeljuje nove pojme in besede, s preprostimi izrazi opisuje in komentira celo zapletene politične in vojaške dogodke. Tujk skoraj ne uporablja, ima pa besedne in skladijske kalke. — Jurčičev jezik v Slovenskem narodu iz leta 1879 ima precej drugačne poteze:

Malo veselih dni je v naši zgodovini, ki govori le o tisočletni narodni tlaki. A s tako uzornim dogadjajem, kakor je bila Bleiweisova svečanost, se ne morejo ponašati niti mnogo večji, mnogo bogatejši, mnogo izobrazenejši narodi. Dan nam je slaven baš zaradi tega, ker se celokupnost Slovenstva dosle še nikdar nij pojavila na tako impozanten način, ki je iznenadil najskečajnejšega sangvika/. . ./ Namerjena osebna ovacija se je ponevedoma izpremenila, povečala v narodno slavnost, katerej ne vemo primere, v slavnost tako velikansko in velevažno, da sedemdeseto obletnico Bleiweisovega rojstnega dne smemo imenovati rojstni dan zedinjene Slovenije. Tak dan treba zapisati mej največje narodne praznike. Proslavljenemu našemu voditelju nikakor ne zmanjšuje slave, da se je iskreno osebno odlikovanje samo po sebi združilo z jednodušnim povečevanjem ideje, katere personifikacija je dr. Bleiweis — polovico svojega za narod blagotvornega življenja. Naopako, baš soglasno vzviševanje narodne ideje je najvišje počestčenje i prvega in najimenitnejšega njegovega zastopnika.

Gradivo iz podanega odlomka razkriva predvsem močno slavizirano v besedju, oblikah in skladnji. To je seveda bilo v skladu s takratnimi Jurčičevimi in splošnimi mislimi in prizadevanji za politično, kulturno in jezikovno zblizanje Slovanov. Jurčičev jezik je nadrobno razčlenil že Breznik, zato naj poudarim le, da je omenjeni odlomek tudi zgled za hoteno ali nehoteno zamolčevanje: visoko doneče besedno povečevanje ničesar ne pove o siceršnjih trenjih med Bleiweisovim in Jurčičevim krogom.

— Še nekaj odlomkov iz Slovenskega poročevalca (17. 10. 1944):

Glavni napadalni cilj slovenskih enot NOV so še vedno sovražnikove prometne zveze, ki so po zadnjih udarcih zlasti na litijski, šampetov in Plavski most v dolini Bače, še vedno prekinjene. Kljub temu, da si Nemci in švabobranci na vse kriplje prizadevajo, da bi potisnili naše enote proč od prometnih črt in prenesli borbe v vojaško manj važne predele, jim to ne uspeva. Na ta način slovenske enote NOV v splošni bitki za popolno osvoboditev Jugoslavije vedno bolj stiskajo zanko okrog postojank in bodo sovražniku preprečile večji beg iz Slovenije. — Sedaj je v teku jesensko tekmovanje, med drugim tudi v zbiranju živila za vojsko. To tekmovanje se zaključila še 20. t. m., pa že prihajajo poročila iz raznih krajev, da so že prekoračili predvidene količine. Komisija za narodno tekmovanje zmage pri IOOF je npr. dala v načrt, da naj zbere vsa združena Slovenija za preskrbo vojske v dveh mesecih 450 ton žita in moke. Osem okrožij bivše Ljubljanske pokrajine in Slovenskega Primorja pa je sprejelo načrt, da bodo sami zbrali 640 ton, kar je 142 odstotkov celotnega načrta za zedinjeno Slovenijo. . . — Naša Ljubljana danes trpi. Trpi že od tistega velikega petka, ko je prvič začutila fašistični bič nad seboj in prenašala z nami ponosno prve udarce. Težko je bilo njeno trpljenje, ko so divjali Lahi s strojnicami in puškami po njenih ulicah ter praznili dan na dan njene domove.

Ti odlomki vsebujejo veliko število ekspresivnih in vojaških izrazov, tudi v besedilih, ki niso prav vojaške narave. Vse to so odsevi skrajnostnega položaja, v katerem so bili ljudje, ki so pisali v takratni Slovenski poročevalec, in njihove odločitve za boj, tudi z jezikovnimi sredstvi.

Izseki iz zgodovine slovenskega časnikarskega jezika torej kažejo močne sledove nejezikovnih dejavnikov. Časnikarski jezik je precej neposredno odseval

sočasna gospodarska, politična in druga razmerja ter premike v družbi, pa tudi stanje v slovenskem jeziku kot celoti, včasih pa je zaradi zunanjih dejavnikov resnično stanje tudi zamegljeval. Tudi v današnji časnikarski slovenščini najdemo zglede za zamegljevanje, omiljevanje in celo prikrivanje komu neprijetnih dejstev (npr. stavka — prekinitev dela; splav — prekinitev nosečnosti; denar — finančna sredstva; podražiti za 6 dinarjev — za 2,4 odstotka spremeniti ceno; pijan — v alkoholiziranem stanju). Težko je reči, kdaj je takšno zamegljevanje premišljeno in res časnikarsko, kdaj pa gre samo za prevzemanje izrazov od funkcionarjev družbenih, gospodarskih in drugih ustanov ali od agencijskih poročil. (Prim. tudi M. Skubic v JiS 1969-70, 2 in B. Pogorelec v Delu 9. 1. 1971.)

Sporočilno vrednost in s tem praktično učinkovitost (odmevnost) naših časniških prispevkov največkrat zmanjšujejo in motijo še naslednji pojavi:

1. Veliko število potrebnih in nepotrebnih tujk — Slovenščina ima za večino tujk v izpisanem gradivu popolnoma ustrezne in razumljive domače izraze. Neredko pa se celo zgodi, da pisci uporabljajo tujke, ne da bi jih sami dobro poznali, včasih se da tudi dokazati, da jim je šlo samo za razkazovanje svojega sklada modnih besed. V nekaterih člankih je do 15 odstotkov tujk. Nekaj zgledov: *Na vrsti bo pospravljanje metalnih posod z vzorci luninih tal.* — *Z zadnjimi sklepi zveznih organov je najpomembnejši del sankcij, ki jih je uveljavil decembrski sveženj predpisov zoper nelikvidnost, praktično anuliran.* — *Politično vrednotenje utegne v ustvarjalni domeni kratkega filma namesto napredne idejnosti ustvariti kvalitativno mediokriteto.* — *Od naše splošne kulturne politike pa bo odvisno, kako nam bo uspelo dvigati nivo kulturnih potreb, oblikovati estetske in etične kriterije naših ljudi.*

2. Grobe slovnične napake vseh vrst — Največkrat gre za pregibanje in ujezanje tujih lastnih in občnih imen, potem za razvrščanje besed, urejanje zloženega stavka, rabo ločil idr.: *Raketa je 20. aprila pristala v oceanu viharjev.* — *»Mirageji« bodo prileteli tudi iz Pretorie.* — *Prizadevanje velikih sil bo verjetno naravnano na utrjevanje status quo-ja v Evropi.* — *Skozi obe odprti vrati smo pritisnili v palačo francoske Akademije.* — *Kot kandidata za predsedstvo predlagajo Dragi Stamenkovića.* — *Komiteju je sporočil, da bo naslednja seja v ponedeljek, ki se je bo udeležil tudi predsednik.*

3. Kopičenje samostalnikov in predložnih zvez — Nagnjenje k samostalniškemu izražanju je v sodobnem jeziku sicer očitno splošnejša poteza, v časnikarskih sporočilih pa pripelje do takšne pojmovne zgoščenosti, da ovira hitro in natančno dojetje. Kopičenje se stopnjuje do okornosti, ki jih moramo obravnavati že kot kršenje knjižne norme. Zgledi: *Ti dnevi so prinesli tudi kritično stališče predsedstva konference mladine o proslavljanju pomembnih mejnikov naše zgodovine.* — *Tiskarji zahtevajo modernizacijo strojev za delo, zagotovljeno službo in kolektivno pogodbo za delo.* — *Še vedno je odprto vprašanje vrnitve v Jugoslavijo 150 Jugoslovancev, ki so se odpeljali v Turčijo.*

4. Slavizmi — Zanimiv je podatek, da slavizmi (večinoma srbohrvatizmi) niso najpogostnejši v rednih prevodih Tanjugovih poročil, temveč v »sušmarskih« prevodih raznih senzacij ipd. Njihovo vdiranje je čutiti predvsem v besedju, besedotvorju in skladnji: *Prav tako smatra, da bi se moglo pojačati sodelovanje*

med ljubljanskimi in reškimi proizvajalci finalnih proizvodov. — Zastopniki škofovske konference so se opetovano srečali z zastopniki ACLI. — V vaši komisiji ste se zavzemali, da bi bil vsak posameznik v delovnem odnosu materialno in trajno zainteresiran za povečanje proizvodnje. — Ob zaključeni kupčiji je zelo primerno zmenjati tri dolarje. — V slačilnici je Claya pregledal dr. Campbell; izjavil je, da ima nekdanji boksarski prvak izliv krvi na desni strani vilic. — Slavizmov v našem časnikarskem jeziku ne moremo spregledati, kajti že zaradi svoje številčnosti so ena izmed največjih posebnosti današnje časnikarske slovenščine, ne glede na to, kako jih vrednotimo.

5. Neutemeljena raba slogovno zaznamovanih izrazov — Če v Delovem uvodniku o zagrebškem velesejmu preberemo stavek »Naš maksij sejem se v ničemer ne umika s poti, po kateri hodi že več let«, nas ne zmoti samo slovnična nepravilnost zveze z neujemalnim prilastkom (*maksi sejem*), temveč že sama beseda *maksi*; njena slogovna zaznamovanost razbija resno ubranost in reprezentativno vrednost, ki bi ju pričakovali od uvodnika v osrednjem dnevniku, kadar govori o resni gospodarski prireditvi. Toda beseda *maksi* je modna in časnikar je z njo hotel biti duhovit; zato je tvegäl in skoraj gotovo tudi zapravlil učinkovitost sestavka, saj ga je degradiral na stopnjo modne muhavosti. Podobnih zgledov — zlasti za nefunkcionalno rabo nekaterih pogovornih in narečnih izrazov — je še veliko, npr.: *Gotovo, da pomembnost besedila prevaga vprašanje, ali je pričujoča uprizoritev dozorela.* — *Dvakratne cene plačujejo tistim srečnežem, ki avto zadanejo na loteriji.* — *Danes ustanovo vodi zdravilišče Radenska; ta je prispevala največ sredstev za asfaltiranje ceste iz Veržega do Banovec in uredila še nekaj objektov.*

6. Razne pomenske in skladišijske ohlapnosti in okornosti — Narava in vzroki teh pojavov so različni, enak pa je njihov učinek: težka razumljivost, dvoumnost ali sploh nelogičnost in celo smešnost posameznih besednih in stavčnih zvez. Morda bi nam kdo očital, da vidimo predvsem napake in da kot pomanjkljivosti obravnavamo reči, ki v časnikarskem jeziku sploh niso napake, temveč normalen pojav.

Vprašanje normiranja je pri tej zvrsti še posebno občutljivo: ali naj se npr. pri rabi besede *posel* v pomenu »zadeva« sprijaznimo s slogovnim kvalifikatorjem »časnikarsko« ali »pogovorno«, ko pa je razvidno, da gre za kar pogosten časnikarjev spodrsrljaj pri prevajanju Tanjugovega poročila o delu ministra za zunanje zadeve ali pa celo za primer, ko je bančni direktor zahteval, da v reklamnem oglasu čez pol strani mora pisati »denarni posli« in ne »denarne zadeve«, sicer oglasa ne bodo plačali? Kako naj obravnavamo rabo ločil v kakem časniku, če ne vemo, da imajo v njegovi tiskarni nedognan in izrabljen mehanizem za tiskanje vejic in pik v drobnem tisku? Kako naj pravično ocenjujemo naslove člankov, češ da so vsebinsko in slogovno neustrezni ali prazni, velikokrat tudi slovnično napačni, če ne vemo, da se morajo njihovi sestavljavci podrežati togemu likovno-grafičnemu konceptu? Po tem konceptu mora biti naslov ravno tako širok kot vsi stolpci članka skupaj, torej mora imeti natanko določeno število črk, niti ene več ali manj. Uredniki potem kot na prokrustovi postelji preštevajo črke ter režejo ali raztegujejo besede, namesto da bi pazili na vsebinsko in oblikovno dognanost naslovov.